

**Radviliškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka
Grinkiškio filialas**

**RADVILIŠKIO RAJONO
GRINKIŠKIO PIENINĖ**

Radviliškis-Grinkiškis

2001

2
10/11/12
13/14/15

Radviliškio raj. savivaldybės viešoji biblioteka
Grinkiškio filialas
Virginija Urbonavičienė

Radviliškio rajono
Grinkiškio pieninė

9 - 04/07/18
RADVILIŠKIO
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

908(474.5)
Nr 29

3

Radviliškio raj. savivaldybės viešoji biblioteka
Grinkiškio filialas
Vilniaus Urbanavičienės

Medžiagą surinko ir spausdino Grinkiškio bibliotekos
vyr. bibliotekininkė V.Urbonavičienė

Medžiagą redagavo Radviliškio raj. savivaldybės
viešosios bibliotekos informacijos skyriaus vedėja
D.Paulauskienė

Darbą įrišo Radviliškio raj. savivaldybės viešosios
bibliotekos knygrišys A.Balčiūnas

7 - 02/6278

RADVILIŠKIO
"EŠOJI BIBLIOTEKA

1000

Įvadas

Grinkiškio pieninė pokario metais per visą šalį garsėjo savo auksčiausios kokybės sviestu. Tą gerai prisimena senieji grinkiškiai, bet jaunimas - deja. Todėl šiomet, pažymint pieninės pastatymo 70-metį, pamėginau papasakoti apie pieninės gyvavimo laikus pagal buvusių darbuotojų atsiminimus bei publikacijas spaudoje.

Labai dėkoju p. Vl.Glibauskui, kurį susiradau Prienuose, ir kuris sutiko parašyti savo prisiminimus, papildytus nuotraukomis. Labai dėkoju mokyt. I.Bružienei, kuri man juos iš Prienų atvežė, o antrokė M.Meleškaitė pagelbėjo iš savo tetos, gyv.Šiauliuose, gauti knygą "Mažoji Lietuva", kurioje nufotografuota Grinkiškio pieninė 1937m.

Taip pat dėkoju buvusiems pieninės darbuotojams S.A. Paurams, R.Labanauskaitei, J.Staniulytei, O.Kuriznienei, D.Krapikienei, O.Aleksionienei ir kt., maloniai priėmusiems mane į savo namus ir papasakojusiems šiuos išlikusius prisiminimus.

V.URBONAVIČIENĖ
Grinkiškio bibliotekos
v.bibliotekininkė

2001 metai

125 psl. Kalbant apie telefonų tinklą – minimos D. Vasarevičiaus ir A. Šidlausko pavardės. Pagal tekstą išeitu, kad jie turėjo asmeninius telefonus. Tačiau labai gerai žinau, peržiūrėjus daugybę bylų, kad telefoną turėjo rajono agronomo būstinė (tuo pačiu telefonu naudojosi ir žemės ūkio mokykla), ne pavieniai agronomai. Matyt, sąrašė paprastumo dėlei buvo įrašomos pavardės tų, kurie turėjo už telefoną atsiskaityti, nes pinigų už telefoną pervesdavo rajono agronomas. 125 psl. minima, kad D. Vasarevičius turėjo telefoną nuo 1933 m. (pagal pateiktą 1933 m. šaltinį), o A. Šidlauskas – 1939 m. (irgi pagal pateiktą šaltinį). O iš tikro telefonas buvo jau nuo 1930 m. (gal būt ir anksčiau, nežinau; logiškai galvojant agronomo būstinė turėjo turėti telefoną, tačiau ankstesnių duomenų aš neturiu) rajono agronomo būstinėje ir be pertraukos buvo iki 1941 m. (vartant mokyklos išlaidų sąmatas, siųstas Žemės ūkio rūmams, tas puikiai matyti). Keista, kad 145 psl. kalbant apie telefonus, visiškai neminima rajono agronomo būstinė, nei agronomų pavardės.

129 ir 182 psl. rašoma, kad Grinkiškio pieninė buvo įsteigta 1931 m. Ir tik 184 psl. pabaigoje smulkiu šriftu pridėta mano pastaba dėl pieninės įkūrimo tikrosios datos (1925 m.). Pieninė visų pirma yra kooperatyvas, o tik po to pastatas. Niekas nebūtų statęs to pastato, jei nebūtų pieninės kooperatyvas sukaukęs tam pastatui pinigų. Nežinau, kodėl ši klaida įvyko, juk tai ne mano asmeninė nuomonė. Prašom neįsižeisti, bet pastaba, kad tai mano nuomonė, atrodo tiesiog juokingai, nes čia pat cituojama mano atrasta archyvinė byla; nežinau kodėl abu tekstai parašyti taip, lyg tikroji data nebūtų žinoma. Suprasčiau, jei tuos duomenis aš būčiau pateikusi labai vėlai, kai jau viskas buvo sumaketuota. O aš, aptikusi įdomius archyvinius duomenis Žemės ūkio rūmų archyvinėje byloje ir išsiaiškinusi klaidą enciklopedijoje (kurioje irgi rašoma, kad pieninė įsteigta 1931 m.; nurašiau laišką ir enciklopedijai, jie atsiprašė) bei nujausdama šios klaidos atkartojimą knygoje, perdaviau gerb. Aleksandrui Šidlauskui duomenis pakankamai anksti, - 2011 m. kovo mėn. Pirminiai archyviniai duomenys yra patys patikimiausi (184 psl. yra mano nurodytas archyvas, byla ir puslapis), ypač aptikti Žemės ūkio rūmų archyvinėse bylose; manau, kad tai aišku kiekvienam, rašančiam istorinius tekstus. Be to, tikriausiai ir patiems grinkiškiečiams būtų daug maloniau žinoti, jog steigiant kooperatyvus Lietuvoje, jie buvo pirmaujantys, o ne atsiliekantys. Duodama šiuos duomenis, aš j jokius bendraautorius straipsniuose apie pieninę nepretenduoju, noriu tik istorinio tikslumo. Tačiau, jei autorius naudojasi kitų rastais duomenimis, tai yra visuotinai priimta, kad jis tą faktą atspindėtų tekste. Pvz.:

Pieninės kooperatyvas Grinkiškyje buvo įsteigtas 1925 m. (LCVA, F. 1357, Ap. 1, B. 93, L. 31), šį įrašą Lietuvos centriniam valstybės archyve esančioje Žemės ūkio rūmų byloje aptiko Laima Petrauskienė.

Analogišką įrašą turėtų padaryti apie telefonus rašiusi autorė, žinoma, jei ji taip pat nori istorinio tikslumo. Ten bylų yra labai daug, aš jų necituosiu, tik galima būtų paminėti, kad Laima Petrauskienė, tyrinėjusi su Grinkiškio žiemos žemės ūkio mokykla susijusias Žemės ūkio rūmų bylas, esančias Lietuvos centriniam valstybės archyve, aptiko daugelį telefoninių sąskaitų, ir išsiaiškino, kad telefonas Grinkiškio agronominio rajono agronomo būstinėje buvo jau nuo 1930 m., (o gal ir anksčiau) iki pat 1941 m.

Grįžtant prie pieninės istorijos – suprantu, kaip klaida atsirado - naujo pieninės pastato atidarymas 1931 m. buvo plačiai nušviestas spaudoje, o vėlesni tyrinėtojai archyvų netyrinėjo, pasitenkino laikraščiais duomenimis (šis kelias tyrinėtojai daug lengvesnis, tačiau nėra tikslus). Byla, kurią aš miniu, po daugiau nei 85 m. pirmąkart buvo atversta mano pačios (archyvinėse bylose visada prirašoma, kas tą bylą skaitė – ogi niekas jos iki manęs neskaitė). Iki tol niekas nesivargino tikslų žinių ieškodamas.

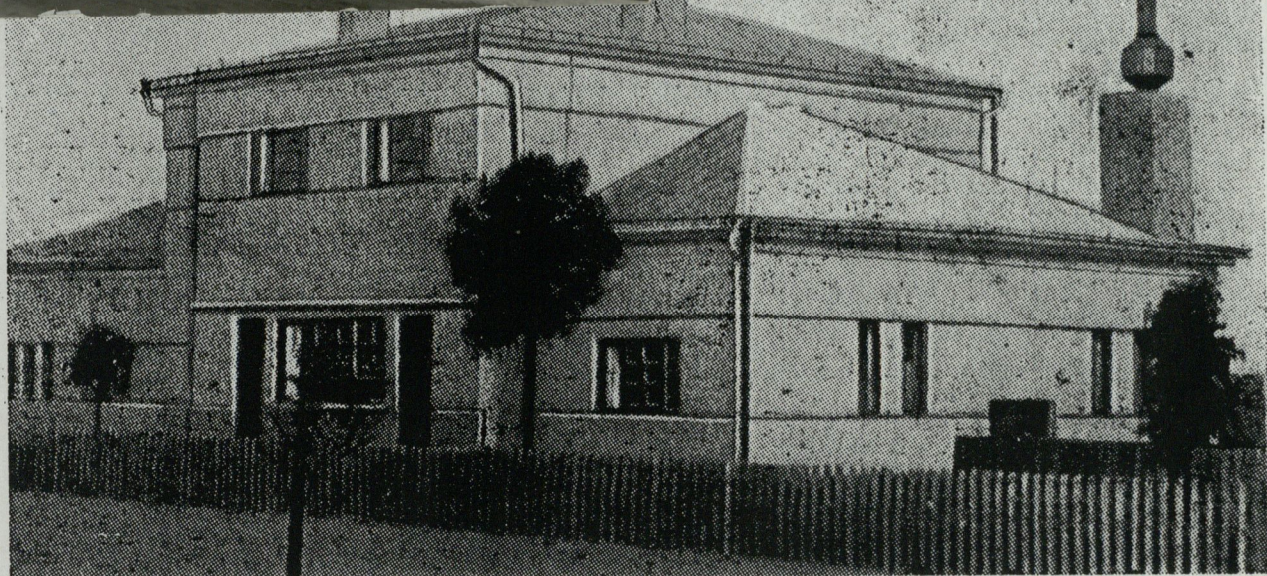
573 psl. 2 pastraipa. Rašoma, kad tarpukariu Grinkiškio Jaunųjų ūkininkų rateliui vadovavo agronomas Antanas Jučas.

Ryšium su tuo dvi pastabos:

1) A. Jučas TIKRAI nebuvo Grinkiškio JŪR vadovas, tik labai daug padėdavo JŪR-ams, globodavo, priimdavo ekskursijų į savo ūkį. Apie Grinkiškio JŪR aš truputį pakalbėsiu tekste apie žemės ūkio mokyklą, nes jos įsteigimas susijęs būtent su tos mokyklos mokytojais.

2) A. Jučas buvo ūkininkas, ne agronomas. Peržiūrėjau labai daug tarpukario Lietuvos periodikos bei Žemės ūkio rūmų archyvų – visur jis tituluojamas kaip ūkininkas. To meto spaudoje visuomet būdavo prirašoma prie pavardės „agr.“ arba „agron.“, jei asmuo buvo įgijęs agronomijos mokslus; prie A. Jučo pavardės tarpukario spaudoje nei „agr.“, nei „agron.“ neradau, radau visur tik „ūkininkas.“

Profesorė Laima Petrauskienė

Tai ne kunigaikščio rūmai, tai Grinkiškio pieninė.

Ši nuotrauka iš 1938m. išleistos knygelės "Mažoji Lietuva". Senieji grinkiškėčiai kalba, kad tais metais Grinkiškyje lankėsi Lietuvos prezidentas A.Smetona.

Grinkiškio valsčiaus ūkininkų kooperatyvas, kuriam priklausė nariai, kaip: Bialozarų žentas Rimvydas, Jučas iš Kubiliūnų, Poška iš Kairėnų bei dar keli ūkininkai, sugalvojo turėti savo pieninę, kuri ir buvo pastatyta 1931m. Ją statant dirbo samdomi žmonės. Neturint technikos, statyba buvo gana sunki. Pieninės kieme net giluminį šulinį 75 metrų gilumo reikėjo rankomis iškasti. Statybininkai turėjo tokį metalinį įrenginį, vamzdžio formos, tuščiaavidurį. Kai sukibę už jo rankenų darbininkai daužydavo žemę, įrenginys smigdavo gilyn ir į tą šerdį patekdavo žemių. Tada vamzdį ištraukdavo lauk, iškratydavo žemes ir vėl toliau "kaldavo". Kai šulinys jau buvo iškastas, tai jo vandenį filtruodavo per tokį filtrą: sudėdavo sluoksniais samanas, žvyrą, smėlį. Pratekėjęs pro tokį filtrą vanduo

būdavo kaip krikštolas skaidrus ir tik tada naudojamas. Be to, vandenį pastoviai veždavo į laboratorijas ištyrimui.

Kai pieninė pradėjo savo veiklą, ji vadinosi GRINKIŠKIO KOOPERATYVO PIENO PERDIRBIMO BENDROVĖ. Meistras - Meškauskis, atvykęs iš Krakių. Pečių kūreno kūrikas K.Staniulis.

Į darbą rytais, apie 4 val., pirmutinis ateidavo kūrikas. Kai pečius jau prikūrentas ir daug garų, apie 7 val. sukaukdavo pieninės sirena ir žmonės žinojo, kad jau reikia pristatyti pieną. Nors Kostą Staniulį vadino kūriku, bet faktiškai jis buvo mašinistas, nes paleisdavo darbuvi įrenginius, o pavakare juos sustabdydavo. Garo mašina diržais suko pasterizatorių, seperatorių, muštuvą. Muštuvos buvo medinės ir iš jo sviestą reikėjo rankomis iškabinti. Gamino tik sviestą, o liesą pieną išparduodavo žmonėms. Sviestą sudėdavo į medines statinaites, apjuostas mediniais lankais ir čiapas (vėliau ir kiti), veždavo į Gudžiūnų geležinkelio stotį. Sakoma, kad dalis sviesto pasiekdavo net Angliją. O kiek vargo būdavo vežika ms žiemos metu, kai pusnys siekdavo vos ne medžių viršūnes. Kadangi keliai tais laikais buvo nevalomi, tai važiuodavo tiesiai per laukus.

1934 metais A.Kurizna priimtas dirbti vyr.darbininku ir išdirbo 40 metų. Dirbti pradėjo Burda, Burdienė. Baltaduonytė dirbo buhalterė, Pletkutė ir Kuriznaitė- plovėjomis.

Žiemos metu žmonės iš upės prikirsdavo ledo gabalų, atveždavo į kiemą jų visą kalną, užpildavo spaliais, pjuvenomis. Atėjus vasarai, prileisdavo į vonią vandens, idėdavo atkirstų ledo gabalų ir taip atšaldydavo pieną, nes šaldymo įrengimų nebuvo.

Malūne gyveno žydas, kuris žmonėms miltus maldavo ir elektrą gamindavo, bet tik pasišvietimui. Šviesą turėjo ir pieninė.

Ūkininkai pieną vežė vis didesniais kiekiais, todėl ir kuro katilo kūrenimui reikėjo vis daugiau. Kas met kieme sukraudavo po 25 didelius "štabelius" malkų, kelmų, ir viską sukūrendavo. Kai kooperatyvas nusipirko Kubiliūnuose durpyną, pradėta kūrenti ir durpėmis.

Kai Meškauskis išvyko, pieninei vadovavo Kirsnauskis (o gal Šileika?).

Karo metais pieninė taip pat dirbo, vadovaujama Kaunecio, tik jau vokiečiai sunkvežimiu sviestą išveždavo į Šiaulius.

Baigiantis karui, per susišaudymą į pieninės kiemą įkrito 5 sviediniai, bet nė vienas nesprogo, o aplink pieninę per visą gatvę teliko dvi sodybos, viskas sudegė.

8

Pieninės meistrai keitėsi, kol 1948 m. Vladas Glibauskas paskirtas dirbti sviesto gamybos meistru, vėliau per visą šalį išgarsinęs pieninės vardą.

Vladas Glibauskas, šiuo metu gyvenantis Prienuose, prisimena: "Atvykus į Grinkiškį, radau paprastą garo mašiną-katilinę. To katilo buvo per mažas galingumas, todėl dėjau pastangas pastatyti didelį apmūrytą katilą, kūrenamą malkomis, durpėmis, kelmais. Tuo laiku pieninė priklausė Šiaulių pieno kombinatui. Valdžia paskyrė gaminti lieso pieno sūrio pusfabrikačius, tai teko įsirengti sūrių nokinimo patalpas, netolijų - irdušą. Padarydavom sūrių galvas, sudėdavom ant lentynų ir laikydavom, kol apipelydavo. Vėliau nuplaudavom, išparafinuodavom ir išveždavom į Šiaulius tolesniam nokinimui.

Pradžioje dirbti buvo sunku, nes pristatomo pieno kiekis vis didėjo. Neturėjom jokių poilsio dienų. Buvau aš vienas technologas, laborantas - Bunkis, dar keli darbininkai. Turiu paminėti tuos, kuriuos jau radau, kurie man padėjo įsijungti į tą sunkų gamybinį darbą. Tai neužmirštamasis Korizna Antanas, kuriam pieninė buvo daugiau negu namai: jei kas griuvo, iro, jo rankos taisė, remontavo be atsikalbinėjimo, buvo visada punktualus. Mašinistas-pečkuris Staniulis Kostas buvo įmonės siela, savo laisvą valandėlę tuoj eidavo į pagalbą tiems, kam sunkiau. Burda A. lydėdavo sviestą į Šiaulius, į geležinkelio stotį Baisogaloje ar Gudžiūnuose. Kai susirgdavo, jo sūnus moksleivis Algis jį pakeisdavo, buvo sumanus, pareigingas. Laikui bėgant, padaugėjo darbuotojų. Atvyko padėjėju Gerulskis Stasys. Darbo sąlygos beveik negerėjo. Pagrindinės darbo priemonės: laikrodis, termometras, primityvus pieno švarumui tikrinti aparatėlis, aparatas riebumui nustatyti ir reklumas, kad būtų išlaikyta švara, laiku įvykdyti tyrimai. Ne kartą nešvarų pieną tekdavo gražinti. Mūsų kolektyvo pastangos nebuvo nepastebėtos dėl kokybės siekimo. Gaudavom pagyrimo raštus, Garbės raštus, spaudoje buvo atžymimi mūsų kolektyvo pastangos ir laimėjimai."

Pirmieji vairuotojai įsidarbino 1951 metais: E.Paura pradėjo vežioti sviestą sunkvežimiu, o R.Kaladavičius gavo pienovežį.

1953m. balandžio 23d. LTSR Mėsos ir pieno pramonės ministerijos įsakymu Nr. 170 Glibauskui Vl. suteiktas sąjunginės kategorijos antros klasės sviesto gamybos vyr. meistro var-

das.

VI.Glibauskas darbo metu:

355

St. Stanislaus School

VI. Glibauskas su darbuotojais:

Iš kairės: Glibauskas, Butvilas ir Kurizna.

Per gegužės šventes. Ant stogo VI. Glibauskas ir direktorius Valatka. Direktorius pareigose dar yra dirbę Romančikas, Staniulis, Dočkus.

Vėliau pradedamas gaminti kazeinas: varškę pildavo į maišiukus, nuvarvindavo, sumaldavo didele rankine mėsmale, paskleisdavo ant sieto ir išnešdavo į kiemą prieš saulę džiovinti. Jei saulės nebūdavo ir oras apniukęs, sudėdavo ant pečiaus. Tie džiovinti grūdėliai ir buvo vadinamikazeinu, o iš jo šiauliuose gamindavo sagas.

Apie 1956m. pieninė elektrifikuojama. Darbas palengvėja, padaugėja įrengimų. Norint išlaikyti pieno, grietinės, sviesto kokybę, buvo būtina įsirengti kompresorinę. Ją tvarkė, prižiūrėjo P.Gudžiūnas. Rūpėjo ir aplinka. Štanketinė medinė tvorelė pakeista metaline, sužydėjo gėlynėliai.

12
Pieno priėmimo
vietą ruošiamasi
iškloti metalinėmis
plokštėmis.

Jau po plokščių sudėjimo: iš kairės baltais chalatais sėdi Kurizna, Glibauskas, stovi laborantas Žaromskis.

Pradėjusi dirbti S.Paurienė turėjo prižiūrėti muštuvę. Išpasterizuotą grietinę supildavo į vonią, atšaldydavo, susemdavo į muštuvą ir mušdavo. Išsemti reikėjo rankomis. Pakuodavo po 20kg. į dėžutes.

S.Paurienė dirba prie vonios:

Tik aukščiausios

rūšies

Nedidelis Grinkiškio sviesto-sūrių cechas, negausus ir jo kolektyvas, tačiau dirba čia šaukis žmonės. Ne pirmus metus dirbuojasi S. Paulienė, D. Kuriznienė, A. Strikauskas. Tai jų ir viso kolektyvo, vadovaujamo meistro Vi. Glibausko, nuopelnas, kad Grinkiškyje jau penki metal gaminamas tik aukščiausios rūšies sviestas.

Gamina Grinkiškyje ne tik sviestą: čia ruošiamas ir lieso sūrio pusfabrikatis, kuris vėliau pieno kombinate viršta daugelio taip mėgiamu rūkytu sūriu.

Per dieną cechas išleidžia iki tonos sviesto ir apie 400 kg pusfabrikačio, tad nedideliame kolektyvui darbo užtenka.

Viena paskui kitą privažiuoja mašinos, vežimai su pieno bidonais, meistro padėjėja Rustina Labanauskaitė

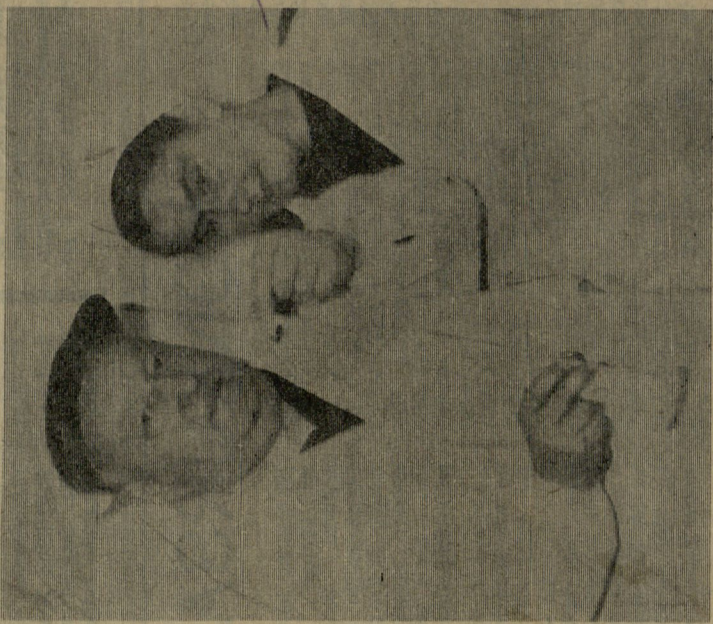
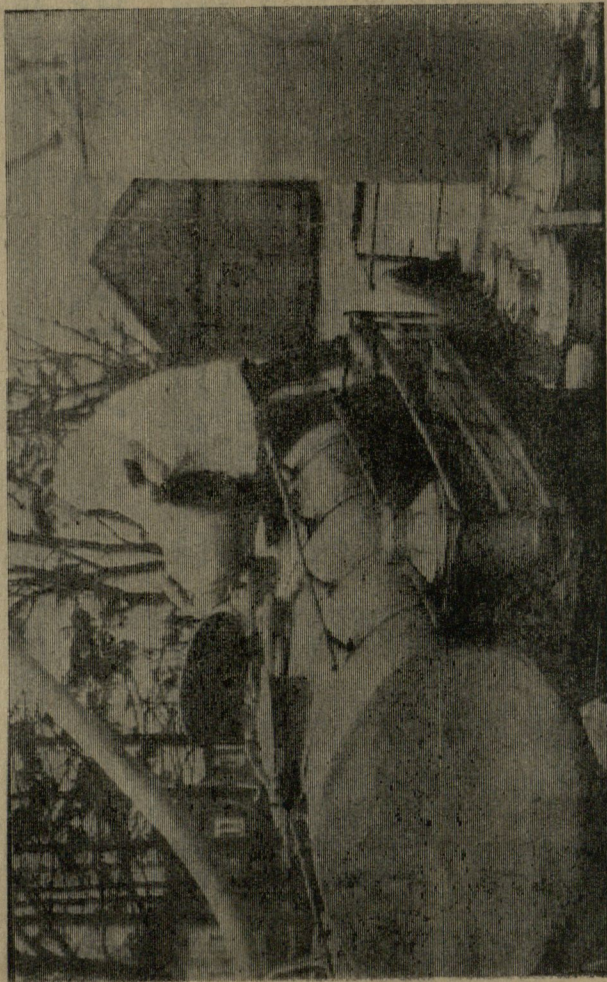
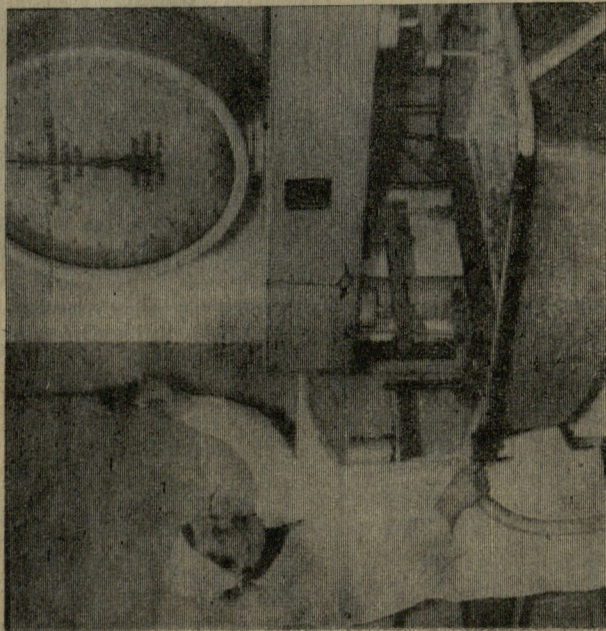
vos spėja sukti: pienu reikia pasverti, užregistruoti, o čia dar aprūpink baltu chatlatu vairuotojus.

Cecho meistras Vladas Glibauskas skundžiasi: — Jau ipratinome pienu pristatytėjus pilnai užpildyti vaztarščius, o va — baltais chatlatais ūkių vadovai vairuotojų vis dar neįstengia aprūpinti. Jau kiek apie tai kalbėta...

Tai ne vienintelis sviesto gamintojų priekaištas ūkiams: dar ne visur suprantama, jog pienu švarumas — taip pat svarbu. Tą dieną, kai mes lankėmės Grinkiškyje, pienu, atvežtas iš Gražiškių kolūkio bei Grinkiškio tarybinio ūkio, nebuvo deramo švarumo.

Kaip ir visur, rūpesčių netrūksta, tačiau darnus kolektyvas dirba taip, kad artimiausioje ateityje jų gaminamam sviestui būtų suteiktas kokybės ženklas. O grinkiškiai netoli tikslo: Mesos ir pienu pramonės ministerijos informaciniame biuletenyje jų produkcija taip įvertinta: „Pagal vidutinį balinį vertinimą sviestas atitinka atestuotos produkcijos kokybės keliamus reikalavimus“.

NUOTRAUKOS: kairėje — meistro padėjėja R. Labanauskaitė; apačioje — pienu atvežė; dešinėje — meistras Vi. Glibauskas su darbininke I. Gakšaitė fikrina pienu lyginamąjį svorį.

1966m. pradėjusi dirbti ir išdirbusi 35metus R.Labauskaitė prisimena: "Pradžioje dirbau laborante, vėliau - meistrė. Pieną tada dar bitonuose vežė. Turėjom seperatorinių punktų Skėmiuose, Vaitiekūnuose, Kubiliūnuose, Legečiuose. Iš jų arkliais atveždavo jau grietinę. Pieno kainos gyventojams buvo vienodos, mokėjo virš 20kapeikų už 1kg. pieno, ir visas pienas priskiriamas antrajai rūšiai. Na, kolūkių pieną rūšiuodavom.

Vasaromis vakarais seperuodavom pieną ir uždirbdavom virš 100 rublių, o žiemą - 70-80 rublių. Patalpose apšildymo jokio nebuvo, šiek tiek apšildavo tik nuo įrengimų. Bedirbdama baigiau mokslus Kalvarijos maisto pramonės technikumė 1968m."

Žiniasklaidos dėmesiu grinkiškiečiai nebuvo nuskriausti. 1971m. "Komunizmo aušroje" straipsnyje "Tik aukščiausios rūšies" korespondentė J.Brajinškieienė rašo: "Nedidelis Grinkiškio sviesto-sūrių cechas, negausus ir jo kolektyvas, tačiau dirba čia šaunūs žmonės. Ne pirmus metus darbuojasi S.Paurienė, D.Kuriznienė, A.Strikauskas. Tai jų ir viso kolektyvo, vadovaujamo meistro Vl. Glibausko, nuopelnas, kad Grinkiškyje jau penki metai gaminamas tik aukščiausios rūšies sviestas. Gamina Grinkiškyje ne tik sviestą: čia ruošiamas ir lieso sūrio pusfabrikatis, kuris vėliau pieno kombinate virsta daugelio taip mėgiamu rūkytu sūriu. Per dieną cechas išleidžia iki tonos sviesto ir apie 400kg. pusfabrikačio, tad nedideliame kolektyvui darbo užtenka.(....) Kaip ir visur, rūpesčių netrūksta, tačiau darnus kolektyvas dirba taip, kad artimiausioje ateityje jų gaminamam sviestui būtų suteiktas kokybės ženklas. O grinkiškiečiai netoli tikslo: Mėsos ir pieno pramonės ministerijos informaciniame biuletenyje jų produkcija taip įvertinta: "Pagal vidutinį balinį vertinimą sviestas atitinka atestuotos produkcijos kokybės keliamus reikalavimus".

Tas sviestas buvo vertinamas balais taip: sviesto rūšį nustatydavo Šiaulių pieno kombinato bazėje, o iš jos siųsdavo į Klaipėdos šaldytuvus, kur ir įvertinama sviesto kokybė balais. Ekspertų komisija vertindavo iki 100 balų. Grinkiškio cechas vis gaudavo 94-95 balus.

1971m. Vilniuje nustatyta, kad Grinkiškyje gamintas sviestas per paskutinį dešimtmetį yra surinkęs daugiausia balų, todėl jai, pirmajai pieninei iš visų respublikoje suteiktas kokybės ženklas. Apie tai S.Blėdos straipsnis "Diplomai sviestui ir sūriams" "Tiesoje", o "Švyturio" žurnale - straipsnis "Duoną riekėm Panevėžyje, sviestu tepėm Grinkiškyje"

1971m. pirmta į darbą Bagdonienė A. stengėsi pritapti

prie kolektyvo. Jos nuotraukos per 24 išdirbtus metus ne kartą puošė Radviliškio Garbės lentą, yra gavusi iš Maskvos valstybinį apdovanojimą - medalių už gerą darbą.

Tuo metu Grinkiškio cechą dar dirbo savarankiškai. Apie 1962m. vietoj vyro buhalterio, kuris išvyko, priimta dirbti Aleksiūnienė Ona vedė visą dokumentaciją: medžiagų apskaitą, atlyginimus, gamybą. Daug metų jai padėjo dirbti Žaromskis, vėliau sąskaitininkė Kaladavičienė G. Visus dokumentus, pasirašytus vyr. meistro Glibausko, reikėdavo pristatyti į Radviliškio centrinę pieninę. Buhalterės kabinetas, vadinamas raštine, buvo įrengtas pastato antrajame aukšte, kur gyveno Glibauskų šeima. Aleksiūnienė mena kaip kūryklos pečius išardė, atgabeno sistorose dujas ir pradėta kūrenti dujomis, o šaldytuvai atvežti apie 1975m. Pieną pristatydavo Grinkiškio, Beinoriškio tarybiniai ūkiai, Gražiškių, Spindulio, Kairėnų, Pašušvio, Skėmių bei kiti kurie kiti kolūkiai. Pieno priėmimo punktų aplinkiniuose kaimuose buvo apie 15. Iš jų irgi čia atveždavo pieną.

Kai apie 1977m. cechą prijungiamas prie Radviliškio, buhalterės etatas panaikinamas.

Darbo kolektyvas buvo labai draugiškas. Išseperavę pieną, darbo pabaigoje darbininkai plaudavo vamzdžius ir dažnai dainuodavo. Dainas vesdavo Paurienė, Kuriznienė. Sutikdavo vienas su kitu, sveikindavosi gimtadienių, vardadienių progomis.

Švenčių metu pieninės senbuviai: iš kairės Strikauskas A., Paura A., Glibauskas V.

Smagu su draugais: iš kairės Paurienė S., Strikauskas A.,
Paura A., Kurizna A.

Kolektyvui stengiantis, darbo planai sėkmingai įvykdomi.
Štai viena pažyma:

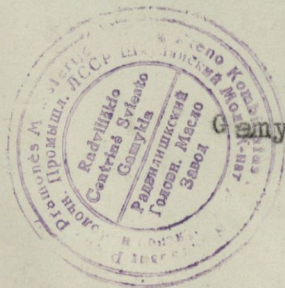
Lietuvos TSR
Ašaus ir Pieno Pramonės Ministerijai
Pieno Kombinatas
RADVILIŠKIO
Centrinė Sviesto Gamykla
Министерство
Мясной и Молочной Промышлен.
Шяуляйский Молкомбинат
РАДВИЛИШКСКИЙ
Головн. Масло завод

Pa ž y m a

1967 m. beras mėn. 16
Nr. 582

apie Grinkiškio sviesto gamybos cecho sviesto gamybos
plano pildymą per 1973 m. pirmą pusmetį.

1. Pusmečio sviesto gamybos planas	231 t.
t.sk. "Kokybės ženklui"	135 t.
2. Įvykdyta per pirmą pusmetį	232,2 t.
t.sk. su "kokybės ženklu"	230,- t.

Gamyklos direktorius
V. Šiošė

Griškiškės celes Tarnautojų sąrašas 1973 metais

Sl. Nr.	Pavardė, vardas, t. v.	Gim. met.	Vaikų sk.	Išl. sk.	Paso Nr. ser.	
1	Glibauskas Madas, Sėtro	1912	2		XIV-T3 583763	
2	Lebonauskaitė Rusislava, Stasė	1943	2		XV-T3 526729	
3	Stokauskas Augustinas, Prano	1925	2		XIV-T3 580777	
4	Gaurienė Stasė, Sėtro	1928	1		X-T3 668982	
5	Minkuviėnė Jadvygė, Jono	1941	2		XXIV-T3 570588	
6	Stokauskienė Ona, Deono	1929	2		XIV-T3 580787	XXVI-T3 690077
7	Bagdonienė Alona, Deono	1941	3		XXI-T3 667638	XXVI-T3 690076
8	Kuršienė Jovina, Prano	1924	1	26	XV-T3 744787	
9	Martyskaitė Rima, Jono	1943	-		XX-T3 561372	
10	Uršienė Marija, Karis	1936	2			
11	Elivonaitė Violeta Karis	1946 ^{III, 13}				
12	Čiškuvienė Aleksandra, B.	1931	-		IX-T3 746534	
13	Balyš Julius, Norstoro	1920	1		XIX-T3 642558	
14	Dementas Jonas, Alfano	1925	3		XVI-T3 708291	
15	Guobliūnas Pranas Mado	1923	-		XV-T3 618638	
16	Kuršienė Ona, Karis	1918	2		XV-T3 653226	
17	Dementienė Ona, Demento	1928	3		X-T3 668978	
18	Gaustaitė Genė, Prano	1924	-		XI-T3 605295	
19	Guobliūnienė Marijė, Justo	1925	-		724795	
20	Pauze Aurelius, Jono	1924	1		XXIII-T3 716088 XI-T3 668958	19. III. 70
21	Jankauskas Zigmas, Sėtro	1927	3	4	XIV-T3 615119	
22	Kurminskas Algis Sėdoras	1951				
23	Straišiuskas Romas Alfonsas		2			
24	Šiviekas Jonas, Jono	1921	1			

Puikiajam vyr. meistriui Glibauskui V., išdirbusiam Grinkiškyje 26metus ir ruošiantis išvykti, Radviliškio Centrinės Sviesto Gamyklos direktorius V.Šiošė išduoda šią pažymą:

Lietuvos TSR
Mėsos ir Pieno Pramonės Ministerijai
Šiaulių Pieno Kombinatui
RADVILIŠKIO
Centrinė Sviesto Gamykla

Мясной и Молочной Промышленности
Шяуляйский Молкомбинат
РАДВИЛИШКСКИЙ
Головн. Масло завод

1967 m. lipas mėn. 16
Nr. 383

P a ž y m a

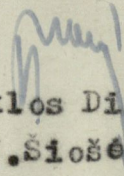
Apie Radviliškio centrinės sviesto gamyklos Grinkiškio sviesto gamybos cecho ir jo meistro Glibausko Vlado gamybinio darbo įvertinimo rezultatus.

Grinkiškio sviesto gamybos cecho kolektyvas eilę metų pasižymi aukštais gaminamo sviesto kokybės rodikliais. Apie tai byloja eilės metų cecho užimamos vietos kokybės klausimu respublikos sviesto gamybos cechų tarpe. 1971 m. kovo 28 d. valstybinė atestacinė komisija suteikė ceche gaminamam sviestui Valstybinį kokybės ženklą. 1972 metais respublikinėje sviesto kokybės apžiūroje Grinkiškio cecho sviestui buvo pripažinta III-ji vieta.

Už pasiekimus darbe visą eilę paskatinių turi ir cecho meistras Vladas Glibauskas. 1971 metais už aukštus darbo rodiklius jis apdovanotas "Darbo Raudonosios vėliavos" ordinu, 1948 ir 1971 metais medaliais "Už šaunų darbą" Apdovabotas "TSRS Mėsos ir pieno pramonės socialistinio lenktyniavimo žymūno ženkleliu, "LTSR liaudies ūkio tarybos socialistinio lenktyniavimo žymūno" ženkleliu, TSRS ir LTSR Mėsos ir pieno pramonės ministerijos Garbės raštais bei kitais paskatinimais - moraliniais bei materialiniais.

Grinkiškio apylinkės DZD Tarybos ilgametis deputatas.

Gamyklos Direktorius
V.Šiošė

Išvykus Glibauskui, vyr. meistrui dirbo Gerulskis, vėliau Nemčiūnienė V. Cechas sviesto kokybės reikalavimų nebeatlaikė, todėl sviesto gaminimas buvo perkeltas į Kelmės pieninę, o čia gamino tik lieso sūrio pusfabrikačius ir vežė į Šiaulius.

Prie sūrių gamybos: iš kairės Isodienė ir Bagdonienė A.

Kai Nemčiūnienė V. išėjo iš darbo, meistrui dirbo Mamevičius, po jo - Jankauskas J. Jiems vadovaujant, dažnai visi važiuodavo į ekskursijas. Daugiausia veždavo Kairėnų kolūkio "Latvija". Pabuvota Taline, Parmoje, Seremų salose, Lietuvos rytuose ir kt. Na, o per valstybines šventes, pvz. Gegužės 1-ąją, dalyvaudavo parade Radviliškyje.

1981m. šventas pieninės 50 - metis pastato antrajame aukšte. Dalyvavo visi dirbantieji ir svečiai iš Radviliškio.

1985m. "Komunizmo aušros" laikraštyje korespondentas Toleikis S. rugpjūčio 22 dienos straipsnyje "Darnus kolektyvas" rašė: "Iš įvairių kelių kelelių rytą suka į Radviliškio sviesto gamyklos Grinkiškio cechą pienovežiai. Per metus, galima sakyti, supilami ežerai pieno. Tik per dieną perdirbama jo nuo 70 iki 75 tonų. Gaminama grietinėlė. Kasdien jos į Kelmės sūrių gamyklą išvežama po 6 tonas. Taip pat gaminami ir sūriai, kurie iškeliauja į Šiaulių sūrių nokinimo barą. Jų, pavyzdžiui, per aštuonis šių metų mėnesius pagaminti reikėjo 40 tonų. Planinė užduotis gerokai viršyta iki rugpjūčio vidurio. Pagamintos 48 tonos. Darniai dirba visi šio kolektyvo nariai, vadovaujami cecho meistro Jono Jankausko. Pagirtina tai, kad be priekaištų vykdomos

kasdieninės užduotys, pagerėjo darbo drausmė. Anksčiau nemažai ūkių turėdavo pretenzijų cechui. Dabar į jų pretenzijas operatyviau reaguojama, konkrečiau sprendžiami nesusipratimai. Užtat sumažėjo nepatenkintųjų. Geras moralinis mikroklimatas padeda sėkmingiau vykdyti planines užduotis. Be to, yra gerų savo darbo specialistų, kurie puikiai išmano visą gamybos technologiją, turi gretutines profesijas. Štai, kad ir Augustinas Strikauskas. Jis yra aparatininkas. Šiame ceche dirba nuo 1950 metų.

- Tai pastovus žmogus. Pensininkas, tačiau mūsų kolektyvo nepalieka, dirbuojasi ir toliau. Jo prižiūrimi pieno separatoriai sukasi be priekaištų. Todėl ir grietinėlės kokybė gera, kelmiškiai dėl to priekaištų nereiškia, - pasakė J.Jankauskas.

Visiems nemažai darbo. Pienas į cechą suvežamas iš aštuonių ūkių, priedo dar iš 22 pieno supirkimo punktų. Daug tenka padirbėti ir laborantei Rimai Petrėtienei. Nuo jos pastangų taip pat priklauso išleidžiamos produkcijos kokybė. Kaip sako ji pati, laborantės darbe smulkmenų nėra. Savo darbą kiekvienas privalo atlikti be priekaištų. Daug gerų žodžių nusipelnė Aldona Bagdonienė, Jonas Nemčiūnas. Pastarajam patikėta įrengimų priežiūra ir remontas.

- Galite įsivaizduoti, kaip svarbu, kad įrengimai veiktų nesutrikdomi. Juk, sugedus kuriems jų, daug pieno sugadintume. J.Nemčiūnas įrengimus žino kaip savo penkis pirštus. Svarbiausia, sugeba nedelsiant juos pataisyti, - pasakė J.Jankauskas.

Cecho dideliu tikrai nepavadinsi. Pastatas senas. Augant gamybos apimtims, sunkoka jame talpintis. Nelengva ir su užduotimis susidoroti. Darbo pirmūnai, veteranai ir vėliau atėjusieji sugeba tai atlikti!"

Atvyko pienovežis su pienu.

Vėliau cechui pradeda vadovauti vyr. meistrė D. Krapikienė, dirbanti nuo 1978 m. Darbščiai, organizuotai vadovei sekasi sutarti ir su kolektyvu, ir su pieno statytojais, ir su valdžia.

Nuo 1981 m. dirbantis kūrė V. Čiapas savo nagingomis rankomis pagelbėja remontuojant įrengimus, pienovežius, todėl darbas vyksta sklandžiai. Stengiasi ir kiti.

Pieninės įkūrimo 60 metų jubiliejus šventas Grinkiškio J. Poderio vid. mokykloje. Į jį atvyko Radviliškio sviesto g - los direktorius V. Šiošė, kiti valdininkai, dirbantieji. Šventės metu buvo važiuota ir į kapus pagerbti mirusius darbuotojus. Šventėje dalyvavo apie 100 žmonių. Lėšas finansavo profsąjunga.

1991 m. atsiskyrus nuo šiaulių pieno kombinato, Radviliškio sviesto gamykla pasivadino Radviliškio AB "Radviliškio pienas". Ilgamečiui direktoriui V. Šiošei išėjus į pensiją, pareigas perėmė A. Arštikys. 1992 m. Grinkiškio ceche nustojamas gaminti liesas sūris. 1994-ųjų lapkritį visiškai nutraukiama gamyba. Iš 28 darbuotojų 16 atleisti iš darbo. Iš 11 bendrovių, ūkininkų, bei kitų pieno statytojų surinktas pienas (apie 36 tonas) šešiais pienovežiais išgabenamamas Radviliškin. Galima buvo ir padidinti surenkamo pieno kiekį, nes pieno perdirbėjai kiekvieną dekadą atsiskaitydavo su statytojais, mokėdami 43-53 centus už kilogramą (pagal kokybę), o valstybė skirdavo subsidijas už aukščiausią ir pirmarūšį pieną. Bet nemažai pieno nutekėjo Kupiškini, nenusileido ir Kelmės bei Mažeikių pieninės, kviesdamos pieno statytojus pas save.

Prasidėjusi Rusijos krizė stipriai palietė ir pienininkus, nes rusams parduodavo sviestą, o jie AB "Radviliškio pienas" ~~nebe~~ atidavė 700 tūkst. litų skolos, dar ir kitų skolininkų buvo. Nebebuvo galimybės laiku atsiskaityti su pieno statytojais, todėl jie pradėjo išeiti į kitas pienines. Labai sumažėjus pieno supirkimui, ceche liko dirbti tik D. Krapikienė, R. Petrėtienė, A. Bagdonienė ir keli vairuotojai. Dar po pusės metų, nuo 1996-ųjų birželio, lieka D. Krapikienė su R. Labanauskaite, kuri greitai atleidžiama dėl etatų mažinimo. AB "Radviliškio pienas" SKOLOS VIS DIDĖJA, pasiekia 900 tūkst. litų, ir 1998 m. paskelbiamas bankrotas. Grinkiškio statytojams taip ir liko neatiduota apie 50 tūkst. litų, o nuo 1999 vasario visiškai nutrauktas pieno supirkimas buvusiam ceche. Tada pieno statytojų atstovai su D. Krapikiene priešakyje važiuoja į AB "Rokiškio sūris" ir su jo vadovais sutarė, kad pristatys pieną Rokiškin per UAB "Skirpstas". Pienas vėl pradėtas nešti į dabar jau vadinamą Grinkiškio pieno supirkimo punktą.

Laikraštyje "Mūsų kraštas" Pr. Lukoševičius "Trepšučio

užrašuose" 2000 liepos 19d. prisimena:

"...Okadais labai garsėjo
sviestas Grinkiškio visur -
valgė, tepė kas norėjo
Lietuvoj ir daug dar kur.

Atminimais tegyvena
grinkiškiečiai oi seniai:
seniai vis Smetoną mena,
kai jis lankėsi tenai.

Prezidentas kalbą sakė,
ir jį sveikino visi:
pieninė - tiesus tai takas
ten, kur ateitis šviesi. ..."

Gal iš tikro dar bus pieninės ateitis šviesi, nes dabar,
2001m., jau kasdien išvežama 26 tonos pieno, dirba 22darbuotojai.
Pienas čia suvežamas 7pienovežiais iš 14 punktų, daug žmonių piena
atveža patys. Daromas pieninės remontas.

Sulaukęs 70 -mečio , pastatas dar ilgai ruošiasi tarnau-
ti žmogui, jo gerovei.

ŠALTINIAI

Knyga "Mažoji Lietuva" 1938 m.
Laikraščiai "Komunizmo aušra" 1971 m.
"Tiesa" 1971 m.
"Komunizmo aušra" 1985 m. rugpj. 22 d.
"Mūsų kraštas" 1995 m. liepos 22 d.
"Mūsų kraštas" 2000 m. liepos 19 d.

Buvusių darbuotojų:

Onos Aleksiūnienės,
Aldonos Bagdonienės,
Vlado Glibausko,
Dalios Krapikienės,
Onos Kuriznienės,
Rustinos Labanauskaitės,
Stasės Paurienės,
Anzelmo Pauros,
Rimos Petrėtienės,
Jadvygos Staniulytės pasakojimai.